

Det nya Tyskland och den gamla vänstern

Något alldeles oerhört glädjande har hänt. Ett land som till för ett år sedan förtrycktes av en diktaturregim har blivit fritt. Den del av en nation som utsugits av ett absurt system kastar av sig oket, och nationen återförenas utan att en droppe blod gjuts. Den stormakt som utgjort ett militärt hot mot västra Europa och militärt dominerat östra, har förlorat sin främsta utpost. En av de frågor som under efterkrigstiden inneburit latenta krisorsaker och akuta kriser, det delade landet och den delade storstaden, har lösts.

Men ingen jubelsång ur näktergalsbröst fyller luften. Endast strategiska olyckskorparas kraxande och mediavänsterns förskrämda mespip.

Det är förståeligt om Tysklands förflutna skapar farhågor på många håll. De länder och individer som drabbades av Hitlers illdåd och Tysklands expansion kan naturligtvis inte lätt slå detta ur tankarna. Men innan man drar till med svepande omdömen om Tyskland som den evige fridstöraren i Europa bör man se litet närmare på historien. Skulden för Första världskriget är inte så entydigt tysk. Det har funnits gott om främmande härar som tågat fram över Europa i det förgångna, svenskar, polacker och fransmän och briter för att nu nämna några. Vad folkutrotning beträffar är det ingen tysk specialitet; Stalin framstår nog som rekordhållare i den grenen.

I det förflutna har ett svagt och splittrat Tyskland ofta varit väl så destabiliserande som ett starkt, blivit tummelplats för giriga grannstater eller arena för inhemska maktpolitiker. Eftersom Tyskland faktiskt finns mitt i Europa bör vi fråga oss vilket slags Tyskland som är bäst i det nya Euro-

pa som nu växer fram. Frågan är om inte den nya förbundsrepubliken av 3 oktober 1990 kommer så nära idealet som det är möjligt.

Man skall förstås aldrig säga aldrig men risken för en ny tysk revanschism verkar mindre än någonsin. Det nya Tyskland har skapats under de gynnsammast tänkbara omständigheter: Västtyskland var efterkrigstidens stora ekonomiska under i Europa och lokomotivet i Europas återuppbyggnad, tillika ett framgångsrikt demokratiskt experiment. Till slut blev det framgångsrika exemplet så stort att DDR-regimen föll som ett korthus. Västtyskland var den nation i NATO som var mest angelägen att skörda avspänningens frukter. Det enade Tyskland är integrerat och drivande i den växande Europeiska Gemenskapen.

Det nya Tyskland kommer inte att behöva lita till militär makt för att spela en ledande roll i det nya Europa. Det är begripligt om en del ser med oro på denna ekonomiska stormakt. Men ironiskt nog, samtidigt som Tyskland inte får bli för starkt, ställs det förväntningar om att det skall vara motorn i ännu en europeisk återuppbyggnad, nu för det av socialismen förhärjade Östeuropa. Det är inte lätt att vara tysk.

Förmodligen är det dock lättare att vara östtysk än att vara polack eller ryss. Låt vara att framgångsrika Västtyskland visar en del storebrorsfasoner, han kommer säkert att se till att lillebror som suttit i fängelse i 45 år återanpassas till samhället.

Detta oroar den svenska vänsterns klagokör. Inte ens detta socialistiska experiment, där det ändå fanns en grund i form av tysk effektivitet och disciplin, lyckades.

Regimen lyckades länge dupera många i väst, inte bara politiska fårskallar i prästkrage. "Det finns inget system i världen som kan hindra tyskar från att arbeta", löd en vanlig klyscha för bara ett par år sedan. Man lyssnade på de intellektuella och på byråkraterna, alla korrumperade av det system de tvingats tjäna och såg en annan tysk identitet, preussisk, protestantisk och puritansk. Detta Tyskland skulle inte falla för de kapitalistiska frestelserna.

Men det gjorde det. Experterna hade inte räknat med att folket, som berövats värdighet och välstånd, såg klyftan i levnadsstandard till Storebror öka, såg förfallet i den östtyska infrastrukturen.

Det ser nu också omvärlden i ökande utsträckning, och alla borde glädjas åt att mardrömmen är slut. Men för vänstern betyder sådant som vanligt folks valfrihet och välstånd inget mot tryggheten för den offentliga sektorns anställda. Man pekar på den omfattande "barnomsorgen" i DDR (utan att reflektera över att den gav staten möjlighet till totalindoktrinering à la Hitler Jugend). Det västtyska konsumtionssamhället kontrasteras mot den östtyska protestteatern och de politiska kabaréerna, regimens alibi och säkerhetsventil. (Ventilen förslog inte, folket ville ha ut mer av sitt liv än visor av Brecht och Biermann.)

"Allt var inte dåligt i DDR", sägs det ibland. Nej, bevars. Och Mussolini fick ju faktiskt tågen att gå i tid.

Man letar upp vanliga medborgare som talar om sin oro för vad som komma skall, t o m sådana som längtar tillbaka. Lika förståeliga sådana känslor är hos

människor som levt hela sitt vuxna liv under socialismen och värjer sig mot att se detta som förfelat, lika dumt är det att se det som ett försvar för en rutten regim.

Varje diktator korrumpierar sina medborgare. Både den som styr och dem som styrs. Den maktlöse undersåten tvingas för att överleva att acceptera maktens legitimitet. Men när trycket lättar kan han i regel snabbt kasta av sig det andliga oket och skylla på det fysiska förtrycket.

Men socialismen korrumpierar på ett sätt till. Den förvrider samhällslivet därhän att den som vill bota skadan kan ges skulden för att ha vållat den. Socialismen skapar brist och fattigdom, men döljer den i det längsta i ideologi om jämlikhet ("fattigdomen fördras bäst om den delas av alla", sade Wigforss), social rättvisa och allas rätt till arbete. Den som vill reformera systemet inifrån riskerar att anklagas för att ha förrått de vackra principerna. Gorbatjov upplever just nu detta. Den som tar över efter socialismen anklagas av det gamla gardet för social nedrustning.

Att det trots detta blev en revolution beror naturligtvis på att det fanns ett synligt alternativ som visade på att regimens anspråk var förmättna. Naturligtvis finns ingen återvändo. Det går ej att bygga upp muren igen. Den som grips av nostalgi kan gå till stranden av Spree vid riksdagshuset, se på murresterna på andra sidan, på minnestavlorna över dem som sköts under flykten över muren och floden ända in på sena 80-talet. Det kan erinra om de möjligheter som det nya, fria och demokratiska Tyskland ger Europa.